

(Блиц, 22.11.2009)

То што је неко прерано или из својих политичких потреба и рачунице најавио, изјавио или обећао домаћој јавности да ће до краја године Србија поднети захтев за чланство у ЕУ, не мења правила игре у ЕУ. Притисак и захтев, можда чак и уцењивање за позитиван одговор, није прави пут до успеха, нити добар или одговоран приступ. Прави приступ је упоран рад, који се богато награђује. То је Србија у случају укидања виза успела, јер је сама себе оспособила и променила – каже у разговору за „Блиц недеље“ Јелко Кацин, извештач Европског парламента за Србију уочи посете Београду.

Може ли кандидатура, ако је поднета у лошем тренутку, да буде одбијена?

– Немојмо ништа градити на фикцијама. Кандидатура је велика ствар, зато морамо бити реални. То није и не сме бити игра покера, него игра с јасним правилима по којима се стиче поверење свих 27 држава чланица, институција ЕУ, суседа Србије и осталих земаља кандидата, садашњих и будућих. Које користи кандидатура на коју нема одговора? Кандидатура се подноси када је могуће очекивати позитиван одговор. У овом моменту ми тек стварамо неке нове институције које до сада нисмо имали. И те институције морају одговорити на евентуалну кандидатуру Србије. Сваки корак би било добро и нужно унапред усагласити са свим институцијама, ако желимо постићи прави резултат и Србију унапредити у мотор приближавања Западног Балкана у ЕУ.

Шта је по вашем мишљењу довело до промене става Холандије?

– Став Холандије засад се није много променио. Није Холандија та која стоји између Србије и ЕУ, него су то Младић и Хаџић и сви они који им у Србији још увек помажу и крију их. Они су препрека, а не Холандија. Поверење се брзо може прокоцкати, али је процес поновног успостављања минималног поверења и његовог изграђивања до

потпуне крајње фазе дуготрајно и напорно. Ја Србији на том путу желим све најбоље. И сам као либерал, са колегама из две холандске либералне партије, упорно радим на томе да се поверење поврати.

Постоји ли могућност да пре деблокирања ССП, ЕУ одмрзне Прелазни трговински споразум са Србијом?

– Да, могуће је и то, али тек када неке државе чланице ЕУ добију другачије, убедљивије поруке из Србије да на тој основи могу, па и почну веровати Србији. Тада могу да промене свој став, који морају да објасне својој, домаћој јавности. Зато је потребна искрена, транспарентна, разумљива и кредибилна политика Србије према свим државама чланицама ЕУ, према земљама кандидатима и будућим кандидатима.

Како Србија треба да реагује на опречне поруке које долазе од различитих чланица ЕУ, од којих су неке за то да Србија поднесе кандидатуру пре одмрзавања ССП, а друге против?

– Србија мора разумети и уважити начин доношења одлука у ЕУ. Кораци ЕУ су могући само на основу широког консензуса, који је потребно унапред обезбедити. Није га могуће постићи с нереалним очекивањима, ни с неодговорним, контроверзним јавним изјавама, још мање исхитреним најавама највиших представника Србије. Могуће га је постићи упорним политичким радом, веродостојним и усклађеним наступима, напретком Србије на појединим конкретним подручјима... Тешко ко у ЕУ може бити одушевљен изјавама подршке Србији које даје премијер Италије Силвио Берлускони, посебно када говори о потпуно нереалним роковима (2014, прим. аут.). Ако смо о бизарном медијском и политичком стању у Италији расправљали чак на пленарном заседању ЕП, онда би и ту чињеницу српска политика, медији и јавност морали уважити и релативизовати поруке додворавања које стижу из Рима. Србија не сме бити наивна, јер се и такве спознаје уграђују у процену ЕУ о напретку и зрелости Србије.

Ипак, разлика у мишљењима постоји не само када говоримо о Италији?

– У ЕУ је 27 држава чланица с различитом историјом, различитим стажом у некадашњој ЕЕЗ, односно у данашњој ЕУ, са различитим политичким системима, па и различитим

културама, посебно политичким културама. Очигледно имамо велике разлике у политичким праксама Шведске и Финске, на једној страни, и Италије или Грчке, на другој страни. Ни Ирску или Кипар није могуће изједначавати у том смислу. Све су чланице равноправне и веома, веома суверене. То што политичари у Италији желе да створе боље услове или предности за своје предузетнике у Србији је легитимно и више него очито. Политичко додворавање или чак политичка проституција није нешто необично у Медитерану, али би са таквим приступом тешко прошли у Немачкој или у Скандинавији. За мене је позерство и “глума” Берлусконија не само неодговорна, него и понижавајућа за Србију. Ипак, Србија има право да разуме његов приступ како год хоће, жели и може. Али исто тако мора бити и свесна свих последица свог евентуалног (не)разумевања!

Ако се сарадња с Хагом оконча позитивно, који би проблеми могли да успоравају пут Србије у ЕУ?

– Пре свега политичка нестабилност, популизам, радикализам, погоршање односа са суседима или неспособност да се проблеми реше и односи унапреде. На другој страни, желимо Србији да помогнемо да добије, развојну, економску, финансијску подршку, да би могла брже да изађе из економске кризе и створи нова радна места. Потребно је активирати вашу економију, која, на крају, покреће и омогућава све остало у Србији. Као и све земље које желе у ЕУ, мора и Србија ограничити корупцију и организовани криминал, направити јасне помаке на подручју правне државе. А што је најважније, потребно је преузете обавезе и одлуке и имплементирати.

Мислите ли да је Србија на другим пољима интеграција, као што су борба против корупције, денационализација, демонополизација и департизација... учинила довољно да се приближи стандардима ЕУ?

– Мислим да Канцеларија за придруживање, коју сада успешно води Милица Делевић, ради добро, квалитетно и одговорно. Напредак је очигледан на многим подручјима, али има и разлога за забринутост. Србија има велике потенцијале, има и добре кадрове, способну администрацију, али јој помало још недостаје систематичан приступ и способност за имплементацију договореног. Србија је и толико велика, да до неке мере размишља на свој, не замерите ми на искрености, “српски” начин. “Лако ћемо”, “о том потом” или “показаћемо ми њима” нису праксе које би водиле напред, камоли у ЕУ. Има помака у борби против корупције, ту је министар и уједно заменик премијера позитивно изненадио не само Србију, своју партију, па и Демократску странку, него и ЕУ. Денационализација не иде добро, многи, посебно стари људи, дубоко су разочарани. Многи ми пишу, жале се и виде застоје као политику одуговлачења да би неки случајеви

ради њихове смрти застарели. Међутим, има и разлога за похвалу.

Критиковали сте недавно изјаву српског министра иностраних послова. Да ли његова изјава о Турској и Србији штети српским интересима?

– По мом мишљењу, штети. Председник Турске је недавно био у Београду, а од високих српских политичких представника чуо је сасвим другачије поруке од оних које смо ми чули у Бриселу. Које Турци треба да верују, које су српске изјаве званичне? Ако те изјаве нису политика Србије, ко онда сме нешто тако неодговорно говорити у име Србије? Али се, нажалост, не ради само о Турској. Расправа министра Јеремића била је некоректна и у односу према неким другим земљама. Други проблем је што о таквим наступима министра српска јавност зна мало или често чак ништа. Ако је то била званична политика, морала би бити јавна, а није. Како је то могуће? Зар Србија има више спољних политика? За сваку прилику или за сваке уши другачију? У том случају, то није добро за Србију у очима ЕУ, јер ми, 27 држава чланица, своје погледе изражавамо са знањем да наше изјаве у сваком тренутку прати и 26 осталих држава чланица. Поставља се питање одговорности њему надређених, како у влади, тако и у самом врху српске политичке хијерархије.